

Osmidílný rozhlasový pořad Českého rozhlasu 3 – Vltava

Století rozumu.

Německá klasická filosofie, literatura a drama

(Anotace dílů 5.-8.)

5. díl, sobota 5. listopadu v 16.00

Počátek moderní univerzity

(připravili Jiří Chotaš a Ivan Landa)

V souvislosti s problémem svobody a dějin se v dobovém myšlení stává klíčovým pojmem pojem Bildung, označující zároveň vzdělávání a sebetvorbu člověka jako svobodného individua v dějinách. Z těchto myšlenek a z úvah o smyslu vzdělanosti vůbec vzešla koncepce humboldtovské univerzitní reformy, která se stala výchozím pojmem moderní univerzity a vzdělanosti. V dílu jsou ukázány souvislosti jejího vzniku ve vztahu k vývoji v ostatní Evropě, především ve Francii.

6. díl, sobota 19. listopadu v 16.00

Hegelovo pojetí dějin

(připravil Jindřich Karásek)

Myšlení německého idealismu přináší pojetí dějin, v nichž jde o pochopení principu lidské svobody úměrně tomu, jak se tento princip skrytě či výslovně realizuje v různých civilizacích a dějinných dobách. Dějiny jsou tak zároveň místem realizace a poznání lidské svobody a jejích různých forem. Pro dějiny jako takové to znamená, že právě v motivu lidské svobody mají svůj smysl a jednotu. Nejvýraznější představení této myšlenky – významné např. i pro pojetí dějin ve dvacátém století, u nás především u Jana Patočky – lze nalézt v Hegelově Fenomenologii ducha a v jeho Filosofii dějin.

7. díl, sobota 3. prosince v 16.00

Zlom v pojetí náboženství a metafyziky v německé klasické filosofii

(připravili Milan Sobotka a Jan Kuneš)

Filosofie německého idealismu je výrazem moderního pojmu individuality také na poli teologie a náboženství. Současně je však výrazem krize posvátna, která je reakcí na moderní vědu a odkouzlení přírody. Je třeba, aby se příroda člověku otevřela jinak než z hlediska novověké vědy. Zároveň s touto tendencí dochází k změně metafyzické koncepce, postupující úměrně změně pojetí rozumu v německé klasické filosofii.

8. díl, sobota 17. prosince v 16.00

Vědomí a absolutno – dvojí pojetí rozumu v německé klasické filosofii

(připravil Jan Kuneš)

Německá klasická filosofie je postupem od určení rozumu, který je sice jakousi vyšší instancí v člověku, ale je přesto lidským, konečným rozumem, k pojetí absolutního rozumu, v němž se

konstituuje lidský rozum a chápe jako součást universální absolutní struktury skutečnosti. Tento postup lze zhruba shrnout jako postup od první generace německé klasické filosofie, Kanta, Fichta a Jacobiho, k druhé generaci myslitelů, jimiž byli především Hegel, Schelling a Hölderlin.